

МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Хімічна промисловість України – одна з стратегічно важливих галузей економіки України. Суб'єкти хімічної промисловості формують значну частку ВВП держави. Так, за 2011 рік підприємства галузі реалізували товарів на суму близько 79 397,1 млн. грн., що складає понад 7% ВВП [1]. Значна частка продукції хімічної галузі і в структурі експорту України (7,9%). Для дослідження обрано окремих сегментів хімічної промисловості – виробництво аміаку, яке має досить високий конкурентний потенціал підгалузі мінеральних добрив на світовому ринку.

Аналізуючи концепцію «4P» маркетингу (продукт, ціна, дистрибуція та просування), зазначимо, що аміак є товаром з низькою диференціацією. Через це незначні відмінності в якості продукції різних виробників мають несуттєвий вплив на загальний рівень конкурентоспроможності підприємства. В умовах низької диференціації продукції зростає вплив ціни та дистрибуції.

Дистрибуція. Українські виробники мають суттєві переваги в розташуванні та забезпеченні доставки продукції до споживача. Так, при транспортуванні аміаку використовуються магістральні трубопроводи, протяжність яких в Україні складає 45 725 км. За довжиною магістральних трубопроводів Україна є п'ятою в світі, поступаючись лише США, Росії, Канаді та КНР [2]. Для транспортування аміаку можна також використовувати танкери та спеціально обладнанні автомобілі. Географічне розташування України з виходом до морів надає вітчизняним виробникам змогу використовувати різноманітні варіанти доставки, орієнтуючись у виборі способу доставки на потреби покупця, що є суттєвою конкурентною перевагою.

Ціна. Вагомий вплив енерговитрат на конкурентоспроможність вітчизняних виробників мінеральних добрив підтверджує значення частки ціни на природний газ у структурі світової ціни на нітрат аміаку (табл.1). Так, якщо в 2004 р. витрати на природний газ склали лише 23%, то в 2009р. – 68% (для розрахунку використовувалась пільгова ціна), а в 2011 – 72%. Зазначимо, що спостерігається позитивна динаміка цін на природний газ, що, у разі зростання частки витрат на енергоресурси в ціні, може нівелювати конкурентні переваги виробників сегменту.

Просування. Особливістю світового ринку аміаку та інших ринків з низькою диференціацією продукції є низький рівень лояльності покупців та прийняття рішень щодо покупки товарів на основі ціни та зручності поставок. Вважаємо за доцільне мінімізувати витрати на просування товару та використати звільнені кошти для зниження ціни.

Таблиця 1 – Частка ціни на природний газ у структурі світової ціни на нітрат аміаку

Рік	Місяць	Світові ціни на нітрат аміаку, \$/тонна	Ціна на газ, грн./1000 м ³	Частка ціни на газ у структурі ціни,%
2004	Квітень	263	60	23
2005	Квітень	292	68	23
2006	Квітень	366	109	30
2007	Квітень	382	143	37
2008	Квітень	509	222	44
2009	Березень	438	296	68
2010	Березень	398	239	60
2011	Березень	479	345	72

Складено за джерелами: [3],[4]

Враховуючи особливості ринку аміаку та мінеральних добрив, а також стратегічне значення галузі для України, зазначимо, що оптимальною конкурентною стратегією вітчизняних товаровиробників є лідерство за витратами. До механізмів зменшення собівартості на аміак можна віднести наступні дві пропозиції. По-перше, доцільно введення пільгової ціни на природний газ для виробників сегменту. Так, пільговий тариф діяв з 01.01.2009 р. по 01.07.2010р., що дозволило виробникам мінеральних добрив зменшити негативний вплив світової економічної кризи та покращити конкурентні позиції на світовій арені. По-друге, варто взяти до уваги використання ефекту масштабу в сфері виробництва та логістики. Консолідаційні процеси в галузі, що спостерігаються в останні роки, дозволять виробникам зменшити постійні виробничі витрати, отримати додаткові знижки на природний газ та оптимізувати логістичну систему.

1. Статистична інформація [Електронний ресурс]: за даними Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Статистична інформація [Електронний ресурс] / CIA factbook. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>.

3. Постанова № 243 Національної комісії регулювання електроенергетики України [Електронний ресурс] // Національна комісія регулювання електроенергетики України [сайт]/ – Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/control/uk/publish/> – НКРЕ, Постанова від 28.12.2011 №243

4. Ammonia Prices (Ammonia Prices & Market and Analysis) [Електронний Ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icis.com/chemicals/ammonia>.